

*Dr. Vida Sándor**

A KÖZÖSSÉGI VÉDJEGYBÍRÓSÁGOK HATÁSKÖRE – A WEBSHIPPING-ÜGY

A közösségi védjegy bíróságokról a KVR¹ 94–108. cikke rendelkezik; ezek hatásköre védjegy bitorlási, valamint az oltalom érvénytelenségével kapcsolatos ügyekre terjed ki.

Nálunk a Vt. 76/H §-a rendelkezik a Magyarországon működő közösségi védjegy bíróságról, ez első fokon a Fővárosi Bíróság, másodfokon a Fővárosi Ítéltábla. Az EK nagyobb tagállamaiban persze több közösségi védjegy bíróság is működik: így Németországban minden szövetségi államnak saját közösségi védjegy bírósága van, s akad olyan is, amelyiknek kettő.

Ha a közösségi védjegy bíróság a védjegy bitorlását vagy annak kísérletét állapítaná meg, a KVR 98. cikke az eltiltás és más kiegészítő intézkedések alkalmazásáról intézkedik.

A szellemi tulajdon jogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv 11. cikke kifejezett rendelkezést tartalmaz a nemzeti bíróságok által alkalmazható intézkedések harmonizált szabályozásáról jogsértés megállapítása esetén:

„Bíróság által elrendelt eltiltó határozatok:

A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben bírósági határozat szellemitulajdon-jog megsértését állapítja meg, a bíróságok a jogsértőt eltiltó határozattal a további jogsértéstől eltiltsák. Amennyiben a tagállam joga így rendelkezik, az eltiltó határozat be nem tartása esetén indokolt esetben pénzbírságot vehetnek ki a teljesítés kikényszerítése érdekében. A tagállamok emellett biztosítják, hogy a jogsértő magatartástól való eltiltást a jogosultak kérelmezhessek olyan közvetítők ellen, akiknek szolgáltatásait harmadik személy a szellemi tulajdon jog megsértése céljából veszi igénybe a 2001/29/EK irányelv 8. cikke (3) bekezdésének sérelme nélkül.”

Tényállás

A Chronopost cég a WEBSHIPPING francia és közösségi védjegy jogosultja. A lajstromozás a logisztikával és az információtovábbítással kapcsolatos különféle szolgáltatásokra, elsősorban küldemények átadásával és átvételével kapcsolatos postai szolgáltatásokra vonatkozik (perösszefoglaló, 9. pont).

E lajstromozást követően a DHL International, amelynek jogutódja jelenleg a DHL Express France, a „web shipping” és a „webshipping” kifejezést többek között az interneten el-

* Jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda Kft.

¹ 40/94/EK rendelet a közösségi védjegyről (a ma hatályos kodifikált változat az EK Tanácsának 2009. február 26-i 207/2009/EK sz. rendelete).

érhető sürgősküldemény-kezelési szolgáltatás megjelölésére használta (perösszefoglaló, 10. pont).

A Párizsi Törvényszék (Tribunal de Grande Instance) 2007. november 9-én hozott ítéletet a Chronopost által a DHL Express France ellen a közösségi védjegy bitorlása miatt kezdeményezett eljárásban. Az említett bíróság közösségi védjegybírósként járt el, és a felperes javára döntött, amikor megállapította a védjegybitorlást. A bíróság emellett határozott a védjegybitorlással összefüggő cselekménytől való eltiltásról, és azt kényszerítő pénzbírsággal egészítette ki (perösszefoglaló, 11. pont).

Az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezés alapján a másodfokú közösségi védjegy bíróság (Cour d'appel) helybenhagyta a vitatott ítéletet. A másodfokú bíróság azonban elutasította a Chronopost azon kérelmét, hogy a DHL Express France céggel szemben elrendelt eltiltást az EK egész területére terjessze ki. A másodfokú ítélet tehát megerősítette az elutasítás hatályának kizárólag francia területre történő korlátozását (perösszefoglaló, 12. pont).

A DHL Express France a másodfokú ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Legfelsőbb Bírósághoz (Cour de cassation), amelyet az elutasított. A Chronopost csatlakozó fellebbezést terjesztett elő az eltiltás és a kényszerítő pénzbírság területi hatályára vonatkozóan (perösszefoglaló, 13. pont).

A Chronopost érvelése alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a felmerült kérdés az Európai Bíróság jogértelmezését teszi szükségessé, és ezzel indokolta előzetes döntéshozatal iránti kérelme előterjesztését (perösszefoglaló, 14. pont).

2009. június 29-én érkezett az Európai Bírósághoz az előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amely az alábbi kérdésekkel kapcsolatban kérte az állásfoglalást.

„1. Ügy kell-e értelmezni a közösségi védjegyről szóló rendelet, a KVR 98. cikkét, hogy a közösségi védjegy bíróság által elrendelt eltiltás a Közösség teljes területén joghatállyal rendelkezik?

2. Nemleges válasz esetén jogosult-e a közösségi védjegy bíróság kiterjeszteni kifejezetten ezt az eltiltást azon más tagállamok területére, ahol a bitorlással összefüggő cselekményeket elkövették, illetve megkísérelhetik?

3. A fenti esetek valamelyikében azok a kényszerítő intézkedések, amelyekkel a bíróság nemzeti joga alapján az általa meghatározott eltiltást kiegészítette, alkalmazhatók-e azon tagállamok területén, ahol ez az eltiltás joghatást fejt ki?

4. Ellenkező esetben a bíróság elrendelhet-e ilyen kényszerítő intézkedést – amely hasonlít vagy különbözik az általa a nemzeti joga értelmében elfogadott kényszerítő intézkedéshez – azon államok nemzeti joga alapján, amelyekben ez az eltiltás joghatást fejt ki?”

Az Európai Bíróság alapokmányának 23. cikkében meghatározott határidőn belül a Chronoposton kívül a francia, a német, az angol és a holland kormány, illetve az EU Bizottsága is előterjesztett észrevételeket.

Perösszefoglaló²

P. C. Villalón főtanácsnok az adott ügy tárgyalása előtt először a KVR idézett rendelkezéseiben felvázolt bírósági modellt ismerteti. Eszerint:

A KVR sajátos jogi szabályozást ad a közösségi védjegyekre vonatkozóan, amely létrehozza a különbíróságok megosztott, vagyis kétszintű rendszerét. Az első szinten található a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (BPHH), amely nem rendelkezik bírósági hatáskörrel, és határozatai ellen az EK Törvényszékéhez, illetve adott esetben az Európai Bírósághoz lehet fordulni.

E bírósági jogkör sajátos funkciója lényegében az, hogy a BPHH (OHIM) közösségi védjegyek lajstromozásával kapcsolatos határozatainak jogszerűségét vizsgálja. A második szintet a tagállami bíróságok képviselik, amelyek a közösségi védjegy jogosultjai által előterjesztett védjegybitorlási kereseteket bírálják el. Összefoglalva, amíg a BPHH és az EU bíróságai a magánszemélyek és a közösségi védjegyek lajstromozását végző hivatal közötti *vertikális* jogvitákban járnak el, addig a nemzeti bíróságok a magánszemélyek közötti *horizontális* jogviták elbírálására rendelkeznek teljes hatáskörrel (perösszefoglaló, 19. pont).

Ki kell emelni azt a körülményt, hogy a nemzeti bíróságok kifejezetten közösségi védjegybíróként járnak el. Ebben az esetben nem arról van szó, hogy a nemzeti bíróságok az Európai Unió általános szabályait alkalmazó bíróságok szerepét töltik be, ahogy azt egyébként is teszik, amikor az európai jogrendet alkalmazzák a joghatóságuk előtt felmerülő rendes jogvitákban. A közösségi védjegybíróként eljáró nemzeti bíróság feladata eltér attól, amit uniós bírósággént eljárva lát el, annak ellenére, hogy nyilvánvalóan vannak közös pontok. Az uniós jog szokásos bírói alkalmazásának esetétől elérően a közösségi védjegyekkel kapcsolatos jogvita a nemzeti bíróságokat az *EU különös bíróságaivá* minősíti egy különös uniós tulajdonjogi jogcímből eredő jogok védelme érdekében, az EU joghatóságának keretein belül, amelynek helyes működése felett a tagállamok kötelesek őrködni (perösszefoglaló, 20. pont).

A KVR-ben megállapított hatáskör alapján az egyes tagállamok közösségi védjegybíró-ságai az EU különös bíróságaiként biztosítják az alábbi célkitűzéseket (perösszefoglaló, 22. pont).

Először is, a közösségi védjegybíró-ságok biztosítják a közösségi védjegyoltalom anyagi jogi jogszabályainak egységességét, amelyet olyan közös és önálló jogi háttérnek tekinthetünk, amelynek rendelkezései lehetővé teszik egy olyan uniós tulajdonjog alapítását, átruházását és esetleges törlését, amely más tulajdonjogokkal, például az adott tagállam területére korlátozódó nemzeti védjegyekkel egyidejűleg létezik. Erre hivatkozik a KVR 1. cikk (1) bekezdése, amikor kimondja, hogy a „közöségi védjegyoltalom egységes jellegű” (perösszefoglaló, 23. pont).

² C-235/09 ügyszám.

Másodsorban, a közösségi védjegy bíróságok biztosítják a közösségi védjegyoltalom bírói jogvédelmének egységességét. Azáltal, hogy a KVR az EU különös bíróságaivá alakítja a nemzeti bíróságokat, közvetlen hatályú, elsőbbséget élvező eljárási szabályokat, valamint a jogvita elbírálására illetékes hatóságot egyedi módon meghatározó joghatósági rendelkezéseket rendelve azok mellé, különös jelentőséggel ruházza fel a jogosultat megillető jogok bírói jogvédelmét. Mindenesetre a KVR arra törekszik, hogy elkerülje a bírói szervek megtöbbszörözését, ami megnehezítené az egységes megoldások elérését, és jogbizonytalanságot okozna (perösszefoglaló, 24. pont).

Végezetül, és ez most különös jelentőséggel bír, az egyes tagállamok közösségi védjegy bíróságai kötelesek elősegíteni, hogy az anyagi és eljárásjogi szabályok hatékonyak és hatásosak legyenek. A közösségi védjegynek nem célja, hogy légüres térben létezzen. Éppen ellenkezőleg, a közösségi védjegy lényegének része, hogy a gyakorlatban használják azzal a céllal, hogy oltalmat biztosítson azoknak a szakembereknek és vállalatoknak, amelyek gazdasági tevékenységük során jogszerűen hoznak létre és alkalmaznak megjelöléseket. Egy töredezett közösségi védjegy, amelyet a tagállamok szétszórt szabályozása határozna meg, és hozzájárulna a különböző nemzeti bíróságok előtti jogviták terjedéséhez, kevésbé vonzó tulajdonjogi jogcímmel minősülne, amely végül költségesebbnek bizonyulna, mint különböző nemzeti védjegyek lajstromoztatása. Erre figyelemmel a KVR célja az is, hogy a közösségi védjegy hatékony jogcímet biztosítson a jogosultjának, és annak használata, illetve oltalma ne jelentsen túlzott anyagi megterhelést (perösszefoglaló, 25. pont).

Összefoglalva, a KVR 92–96. cikkében foglalt joghatósági szabályok olyan rendszert alkotnak, amelyben a nemzeti bíróságok az EU különös szerveként működnek, és arra hivatottak, hogy oly módon alkalmazzák az említett szabályokat, hogy biztosítsák a védjegy egységességét és védelmét anélkül, hogy ez túlzott költséggel járna azok számára, akik ezekre hivatkoznak (perösszefoglaló, 26. pont).

A KVR 98. cikkének tartalma, rendeltetése és hatálya

A KVR 98. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy amennyiben a közösségi védjegy bíróság a rendelet 9. cikke alapján megállapította a védjegybitorlást, „határozatával” el kell tiltania „a jogsértőt a közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától”. Következésképpen egy olyan döntésről van szó, amelyet a közösségi védjegy bíróság meghoz a védjegybitorlás megállapításakor. Az egyetlen kivételt, ahogy maga a rendelkezés is kimondja, olyan esetekre alkalmazza, amelyekben „nyomós okból ettől eltekint”. A rendelkezés ugyancsak feljogosítja a közösségi védjegy bíróságot arra, hogy meghozza „azokat az intézkedéseket, amelyek az említett eltiltás végrehajtását biztosítják”. Amint látható, e rendelkezés számos kérdést vet fel, amelyek többsége a jelen eljárás kiindulási pontjait alkotja (perösszefoglaló, 28. pont).

Mindenekelőtt világosan kell látni, hogy bár a KVR 98. cikke a „Jogkövetkezmények” címet viseli, nem ezek képezik a rendelkezés egyetlen tárgyát, különösen nem az első bekezdését. Ez a cikk elsősorban azokra az intézkedésekre vonatkozik, amelyeket a közösségi védjegy bíróság azzal a céllal alkalmaz, hogy az elmarasztaló ítélet hatékonyan érvényesüljön. A rendes polgári peres eljárások többségétől eltérően – amelyekben az elmarasztaló ítéletek végrehajtására a megállapítási ítéletek meghozatalát követően kerülhet sor – e cikk első bekezdése úgy rendelkezik, hogy a közösségi védjegy bíróság az összes szükséges intézkedést meghozza a jövőbeni magatartásformák megakadályozására és megelőzésére. Ezért a rendelkezés az intézkedések két csoportját különbözteti meg: egyrészről az eltiltást, másrészről pedig az eltiltást biztosító intézkedéseket (perösszefoglaló, 29. pont).

A védjegybitorlást vagy annak kísérletét megállapító jogerős határozat tehát kiindulópont, amelyet természetesen az eltiltás követ. A fentiek alapján az eltiltás a védjegybitorlás megállapításának azonnali természetes következménye. Továbbá az eltiltást valószínűleg elrendelik a védjegybitorlás megállapítása során, mivel csak ily módon biztosítható, hogy a megállapító ítélet teljes mértékben hatékony legyen. Ellenkező esetben, amint az Európai Bíróság a NOKIA-ügyben (C-316/05) is kiemelte, nem valósulna meg azon, a KVR 98. cikkének (1) bekezdésében fogalt célkitűzés, hogy a közösségi védjegyeket a Közösség területének egészében egységes oltalomban kell részesítenie a bitorlással szemben. Az a tény, hogy a rendelkezés önálló fogalomként említi a „határozatot” olyan értelemben, mintha egy független döntésről lenne szó, nem jelenti szükségképpen azt, hogy az eltiltásról külön kellene határozni, illetve elrendelésének időben el kellene különülnie. A rendelkezés e hivatkozását bizonyos módon az eltiltás érdemi határozathoz viszonyított önállósága kifejeződésének lehet tekinteni, ha azt az alperesnek címzett egyéni parancsként értelmezzük, amely elkülönül az alanyi jogra vonatkozó határozattól (perösszefoglaló, 30. pont).

A 98. cikkben foglalt biztosítási intézkedésekkel kapcsolatban szinte ugyanezt lehet megállapítani. A közösségi védjegy bitorlását vagy annak kísérletét megállapító határozat meghozatalát követően a bíróságnak valójában lehet, hogy az előbb említett eltiltáson kívül az azt biztosító intézkedésekről is határoznia kell. Jóllehet olyan intézkedésről van szó, amelyet a közösségi védjegy bíróság, ha célszerűnek lát, szabadon alkalmazhat, ugyanígy egyértelmű, hogy e tekintetben nagyon gyakran a megállapító határozat meghozatalával és az eltiltás elrendelésével egyidejűleg dönt (perösszefoglaló, 31. pont).

Az eltiltás és az azt biztosító intézkedések tehát szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Az előbbi a jogerős ítélet úgymond természetes és szükséges eredménye azáltal, hogy az ítélet rendelkező részébe belefoglal egy, a közösségi védjegybitorlás elkövetőjének címzett kiegészítő tartózkodási kötelezettséget. Az eltiltás megsértése esetén az alperes jogsértő magatartásának következményeként életbe lépnek a kiegészítő intézkedések. Az ilyen intézkedéseknek tehát egyszerre megelőző és megtorló szerepe is van, vagyis azok olyan mechanizmusok, amelyek elsősorban a bírósági határozatban foglalt eltiltás megsértésé-

nek megakadályozására irányulnak, ugyanakkor szükség esetén szankcióként is működnek (perösszefoglaló, 32. pont).

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdés: a közösségi védjegy bíróság által elrendelt eltiltások területi hatálya

Kiindulópontként hangsúlyozni kell, hogy a KVR 93. és 94. cikke értelmében a közösségi védjegy bíróság kifejezett joghatósággal rendelkezik arra, hogy döntést hozhasson az EU más tagállamainak területén elkövetett cselekmények tekintetében. E joghatósági szabály magyarázata a közösségi védjegyszabályozás megalkotását ösztönző, fent kifejtett célkitűzésekben rejlik, mivel az a célja, hogy a közösségi védjegy jogosultja számára elegendő legyen csak egyetlen bírósághoz fordulni, és ne kelljen több bíróságot megkeresnie a több tagállamot érintő védjegybitorlás esetén. Következésképpen ha a közösségi védjegy bíróság a KVR 93. cikke alapján rendelkezik joghatósággal, a bitorlás megállapítását követően, bárhol követték is azt el, rendelkezik az eltiltásról és az annak biztosítását szolgáló intézkedésekről (perösszefoglaló, 36. pont).

A fentiek alapján egyetérttek a EU Bizottsága azon megállapításával, hogy az itt felmerült kérdés megoldásához az alanyi jogot megállapító bírói döntés joghatását meg kell különböztetni magának a bírósági határozatnak a joghatásától. A KVR valójában lehetővé teszi, hogy a közösségi védjegy bíróság döntést hozzon az EU másodlagos jogi aktusa által biztosított azon alanyi joggal kapcsolatban, amelyet egy vagy több tagállamban is megsértettek. A közösségi védjegy bíróság döntése tehát az EU által biztosított olyan alanyi jogra vonatkozik, amelynek bírói jogvédelmét az EU különös bíróságaiént eljáró nemzeti bíróságok látják el. Következésképpen az alanyi jogot érintő bírósági döntés főszabályként az EU egész területére kiterjedő joghatással rendelkezik (perösszefoglaló, 37. pont).

Mindazonáltal minden jogvitát az adott ügy ténybeli és jogi körülményei határoznak meg, ebből következően előfordulhat olyan eset, amikor a felperes olyan bitorlással szemben lép fel, amelyet egyetlen tagállamban követtek el, így az ügyben hozott határozat egy adott területre korlátozódik. Hasonlóképpen ahhoz, amikor a bitorlást a tagállamok bizonyos csoportjában követik el, amint a jelen ügyből is következni látszik, ahol az összetéveszthe-tőség veszélye az adott területen használt nyelvtől függ. Ezt a gondolatmenetet követve, ha a felperes nem pontosítja – ebben az esetben – a bitorlás területi hatályát, az alperesnek kell bizonyítania, hogy a jogsértés egy konkrét földrajzi területre korlátozódik. Ezzel ellentétben az lenne a természetes, ha a közösségi védjegy bíróság bitorlást megállapító határozata az EU egész területén azonos joghatással rendelkezne (perösszefoglaló, 38. pont).

Az előbbiek alapján az egyetlen, fent kifejtett érveléssel összhangban álló értelmezés szerint a 98. cikk (1) bekezdésében foglalt eltiltás területi hatálya megegyezik az alanyi jog megsértésének hatályával. Ezért, amennyiben a védjegy bíróság a bitorlást egy nyelvi egységként jellemezhető területre korlátozza, az eltiltást is az említett földrajzi terület tekinte-

tében állapítja meg. Ezzel szemben ha a bitorlást megállapító határozat nem rendelkezik a területi hatályról, az eltiltás joghatása az EU egész területére kiterjed (perösszefoglaló, 39. pont).

A közösségi védjegy bíróság határozatának joghatása eltér az alanyi jog rendelet által biztosított joghatásától. Mint az adott állam közhatalmi szervének döntése, az előbbi nem terjed ki automatikusan az EU egész területére, hanem főszabály szerint a határozatot meghozó állam területén fejt ki joghatását, függetlenül attól, hogy érvényesülését a bírósági határozatok elismerésére irányadó gyors és hatékony szabályozás biztosítja, amely polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001 EK rendeleten alapul. A közösségi védjegy bíróság érdemi határozata tehát túlléphet az eljáró bíróság szerinti állam területén oly módon, hogy a határozat mint egy nemzeti közhatalmi szerv által meghozott bírósági határozat joghatása az adott állam területére korlátozódik, és az e joghatások elismerésére irányadó privilegizált szabályoknak van alávetve (perösszefoglaló, 40. pont).

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdés: a közösségi védjegy bíróság által az eltiltás végrehajtásának biztosítása céljából elrendelt intézkedések hatálya

A KVR 98. cikke (1), valamint (2) bekezdésében az uniós jogalkotó különböző típusú intézkedéseket állapít meg. Egyrészt az (1) bekezdés azokra az intézkedésekre hivatkozik, „amelyek az ... eltiltás végrehajtását biztosítják”, másrészt a (2) bekezdés általánosabban, kevésbé határozott módon utal más elrendelhető intézkedésekre. Az előbbieket illetően a rendelkezés előírja, hogy a közösségi védjegy bíróság „a nemzeti jogszabályokat” alkalmazza, míg a (2) bekezdésben hivatkozott intézkedések esetén „annak a tagállamnak a nemzeti jogát ... alkalmazza, amelyben a bitorlást elkövették vagy megkísérelték” (perösszefoglaló, 43. pont).

Ez az eltérő eljárási mód vezette a francia Legfelsőbb Bíróságot is arra, hogy előzetes döntéshozatalra terjessze elő a harmadik és negyedik kérdést, azonban lényegében mindkét kérdés esetében ugyanaz az aggodalom fogalmazódik meg: a kényszerítő pénzbírságra mint az eltiltás megsértéséhez kapcsolódó biztosítási intézkedésre minden tekintetben az eljáró bíróság szerinti állam joga irányadó, vagy a jogsértés elkövetésének helye szerinti jog vonatkozik rá? Másképpen fogalmazva, a kényszerítő pénzbírság „olyan intézkedés, amely az ... eltiltás végrehajtását biztosítja”, és ha ez így van, akkor a 98. cikk (1) bekezdésében hivatkozott „nemzeti jogszabály” vajon az eljáró bíróság szerinti állam joga, és a kényszerítő pénzbírságot az eljárás minden szakaszában alkalmazzák-e (perösszefoglaló, 44. pont)?

A) A kényszerítő pénzbírság és annak természete a KVR 98. cikkének (1) bekezdése fényében

A kényszerítő pénzbírság, különösen a védjegyek tekintetében, a tagállamok többségében ismert intézkedés. Rendeltetése egy kötelezettség teljesítésének, jelen esetben a KVR 98. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott és korábban már részletezett eltiltásnak a biztosítása. Jóllehet minden nemzeti jogban lehetnek sajátosságok, a kényszerítő bírságot általában véve pénzbírsággént alkalmazzák, összegét pedig a jogsértés időtartamának megfelelő napok száma alapján állapítják meg. A 98. cikk (1) bekezdése alapján elrendelt kényszerítő intézkedések esetében a szankció azt az alperest sújtja, aki figyelmen kívül hagyja az elmarasztaló ítéletben elrendelt eltiltást (perösszefoglaló, 46. pont).

Tagadhatatlan, hogy a kényszerítő pénzbírság jelentős mértékben összetett eszköz, összetettsége pedig fokozódik, ha az intézkedést országhatárokon átnyúló feltételek között kell elrendelni. A kényszerítő pénzbírságnak valójában, a lehető legkifejezőbbben szólva, három szakasza van, ezek mindegyikére önálló szabályozás irányadó, de mégis kapcsolódnak egymáshoz. Az első szakasz a kényszerítő pénzbírság felépítése, amelynek során meghatározásra kerül a tényállás (feltételezhetően az eltiltás megsértése) és a szankciót megtestesítő jogkövetkezmény (a jogsértés időtartamától függően meghatározandó bírság, általában napokban kifejezve). A második lépés, amikor ténylegesen megsértik az eltiltó rendelkezést, és meg kell állapítani a pénzbírság összegét az irányadó számítási szabályok alapján. A harmadik és utolsó lépésben végre kell hajtani a pénzbírságot, akár önkéntesen, akár kényszerítő eszközökkel, ennek során a jogsértés elkövetője vagyonával felel a megállapított bírságról (perösszefoglaló, 47. pont).

Nem kétséges, hogy a jelen ügyben a Párizsi Törvényszék által kiszabott kényszerítő pénzbírság a KVR 98. cikkének (1) bekezdése értelmében az elmarasztaló ítéletben elrendelt eltiltás betartásának biztosítására irányuló döntés. A nemzeti bíróság tehát köteles volt a „nemzeti jogszabállyal összhangban” lévő intézkedést hozni.

Következésképpen most rátérnek annak tárgyalására, hogy a 98. cikk (1) bekezdése pontosan mit ért a „nemzeti jogszabályra” történő utalás alatt, illetve milyen gyakorlati következményt rejt magában az általam az Európai Bíróságnak javasolt válasz.

B) Az alkalmazandó jogszabály és az „eltiltás végrehajtását biztosító ... intézkedések” joghatásai

A közösségi védjegy bíróság eltiltást biztosító intézkedések elrendelése tekintetében fennálló joghatóságának elismerését követően a már hivatkozott 98. cikk (1) bekezdése kiegészül egy, az alkalmazandó jogra vonatkozó kétértelmű rendelkezéssel, a „nemzeti” jogra való hivatkozással, azonban nem határozza meg sem ennek hatályát, sem a kényszerítő pénzbírság alkalmazásának azon szakaszát, amelyben az említett jog érvényesül, és azt sem, hogy pontosan melyik állam joga az irányadó (perösszefoglaló, 55. pont).

Első megközelítésben az egyik értelmezés szerint az alkalmazandó jog a *lex loci delicti commissi* (az elkövetés helyének joga), tekintettel arra, hogy a rendelkezés közvetlenül megelőző mondata a „közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekményekre” utal. Mivel a KVR 93. és 94. cikke értelmében a közösségi védjegy bíróság joghatósággal rendelkezhet mind a saját, mind a más tagállam területén elkövetett védjegybitorlás tekintetében, arra lehetne következtetni, hogy az imént kifejtettek folytatásaként a hivatkozott (1) bekezdés utolsó mondata a védjegybitorlás elkövetési helye szerinti tagállam jogrendje által meghatározott bíróságra utal. Ezen értelmezés alapján a megoldást hozzá lehetne igazítani valamennyi érintett nemzeti jogrendszer sajátosságaihoz, és ez esetleg megkönnyíthetné a határozat azon tagállamban történő elismerését, amelynek jogát alkalmazták. Mindazonáltal ez az olvasat számos ellenvetésbe ütközik, nemcsak az ítélkezési gyakorlat, hanem a nyelvtani és a logikai értelmezés szempontjából is (perösszefoglaló, 56. pont).

A NOKIA-ügyben³ hozott ítéletben valójában az Európai Bíróság – *obiter dictum*ként⁴ – kimondta, hogy „a KVR 98. cikke (1) bekezdésének második mondatában hivatkozott intézkedések jellegét az eljáró közösségi védjegy bíróság szerinti tagállam nemzeti joga határozza meg, mint ahogyan ez az említett rendelkezés nemzeti jogszabályra való kifejezett utalásából is következik”. Ebből következően alapvetően a *lex fori* elve a kényszerítő pénzbírság kivetésére irányadó releváns szabály. Mindazonáltal ki kell emelni, hogy az Európai Bíróság határozata az intézkedések „természete” tekintetében alkalmazandó jogra utal, és úgy tűnik, hogy részben nyitva hagyta a kérdést (perösszefoglaló, 57. pont).

Végezetül más, inkább gyakorlati és teleologikus szempontú értékelésnek is helye van (perösszefoglaló, 59. pont).

Valójában az eltiltás biztosítását szolgáló intézkedésre alkalmazandó jog felosztása (*dépeçage, Rechtsspaltung*) eljárási nehézségeket eredményezett, különösen akkor, ha a kérdéses intézkedés kényszerítő pénzbírság. A fentiekben kifejtettek szerint a kényszerítő pénzbírság egyszerre megelőző és büntető jellegű eszköz, ez utóbbi esetében szükség van utólagos végrehajtási intézkedésekre, hogy megállapítsák a pénzbírság pontos összegét. Ebben az összefüggésben a jogsértés elkövetési helyének kritériuma problematikus, mert a közösségi védjegy bíróság akár több területtel is szembesülhet: az első a védjegybitorlás elkövetési helye, amely megalapozza a bitorlás megállapítása iránti keresetet; a második az a terület, ahol megsértik a védjegybitorlással összefüggő cselekményektől eltolt rendelkezést, ez utóbbi el is térhet az előbbtől. Figyelembe kell venni továbbá, hogy a bíróság nem tudhatja előre, hogy hol sértik meg az eltiltási rendelkezést, és így a bíróságnak annyi fajta kényszerítő pénzbírságot kellene alkalmaznia, ahány tagállam érintett. Abban a megszo-
kott esetben, ha az érdemi határozat az Európai Unió teljes területére kiterjedő hatállyal

³ C-316/05 ügyszám.

⁴ Az ügy kapcsán tett, de az adott ügy vonatkozásában nem releváns jogértelmező megjegyzés.

rendelkezze, a közösségi védjegybírósnak huszónhét különböző kényszerítő intézkedést kellene alkalmaznia a huszónhét különböző jogrendszernek megfelelően (perösszefoglaló, 60. pont).

Végeredményben a fentiekből következően a legmegfelelőbb választ akkor kapjuk, ha a 98. cikk (1) bekezdésében hivatkozott „nemzeti jogszabályt” az érdemi határozatot elfogadó közösségi védjegybíró jogához kapcsoljuk. Egyszóval a „nemzeti jogszabály” alatt a *lex fori* értjük (perösszefoglaló, 61. pont).

Ennél a pontnál az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdésre úgy kell válaszolni, miszerint a közösségi védjegybírók hatékonyan eljárhatnak a bitorlás megállapítása és az abból fakadó eltiltás által érintett területen a kényszerítő pénzbírság kivetésének különböző momentumaiban, illetve szakaszaiban (perösszefoglaló, 62. pont).

Ezek közül az első lépés nyilvánvalóan a kényszerítő pénzbírság felépítése. A jelen indítvány 47. pontjában kifejtettekre tekintettel a közösségi védjegybíró első lépésben saját nemzeti joga alapján meghatározza a kényszerítő pénzbírságot. A védjegy jogosultja tehát a védjegybitorlást vagy annak kísérletét megállapító bírósági határozattal fog rendelkezni, amely egyúttal adott esetben az EU egész területére kiterjedő hatályú parancsot és szabályt is képez. Az eltiltást tartalmazó parancs a kényszerítő pénzbírság felépítését szabályozó elemet foglal magában, amely az eltiltás betartását biztosító büntető intézkedésnek minősül (perösszefoglaló, 63. pont).

Mindazonáltal az a tény, hogy a közösségi védjegybíró határozza meg a kényszerítő pénzbírságot, nem jelenti szükségképpen azt, hogy adott esetben ugyanezen bíróságnak kell megállapítania annak összegét, és végrehajtani azt. A kényszerítő pénzbírság alkalmazásának minden egyes lépése ugyanazon bíróság eljárásában történik, ha az eltiltás megsértése az eljáró bíróság szerinti államban valósul meg. Más a helyzet azonban, ha az eltiltást az eljáró bíróság szerinti államtól különböző egy vagy több tagállamban sértik meg. Valójában ebben a helyzetben a közösségi védjegybíró joghatósága korlátozott, mivel egy büntető jellegű hatáskörrel bővül, amely bizonyos mértékben megváltoztatja a KVR által a megoldások tekintetében – általában véve – megkívánt egységességet (perösszefoglaló, 64. pont).

Egy ilyen jellegű értelmezésből következően, amennyiben az eljáró bíróság szerinti államtól eltérő tagállamban sértik meg az eltiltást, a hivatkozott jogsértés helye szerinti állam bíróságának kell megállapítania és végrehajtania a bírságot. Így az érdemi kérdésben döntő közösségi védjegybíró köteles elmarasztalás esetén a kényszerítő pénzbírság tekintetében határozni, míg a bírság összegének megállapítása és későbbi végrehajtása az eltiltás megsértésének helye szerinti állam bíróságának a feladata a 44/2001/EK rendeletben foglalt elismerési szabályok alkalmazásával (perösszefoglaló, 65. pont).

Úgy vélem, hogy ez a megoldás áll leginkább összhangban a már annyiszor hivatkozott 98. cikk (1) bekezdésének szövegével, illetve a kényszerítő pénzbírság büntető jellegével. A közösségi védjegybírók valójában széles körű joghatósággal rendelkeznek, amely a KVR 93. cikke értelmében biztosítja számukra, hogy a más tagállamok területén elköve-

tett védjegybitorlás vagy annak kísérlete tekintetében határozzanak. Mindazonáltal ez a joghatóság kimerül a védjegybitorlás vagy annak kísérlete megállapításában, mivel a KVR hallgat azon kényszerítő pénzbírság összegének megállapításához kapcsolódó hatásköréről, amelynek tényállása (az eltiltás megsértése) nem az eljáró bíróság szerinti tagállamban következik be. Ez a megoldás továbbá a kényszerítő pénzbírság természetével is összhangban van, amelyre inkább a büntetőfunkció jellemző, mint a védjegyet oltalmazó szerep. Az ilyen természetű intézkedéseknek – legalábbis tartalmuk meghatározása és alkalmazási módjuk tekintetében – az adott jogrendszer sajátosságaihoz kell igazodniuk, és ebből következően a kényszerítő pénzbírságot kiszabó és végrehajtó bíróságnak az eredeti bírósági határozatot a jogrendjében előírt azon egyenértékű intézkedések alkalmazásával kell végrehajtania, amelyek biztosítják az eredetileg elrendelt eltiltás hatékony végrehajtását (perösszefoglaló, 66. pont).

Ily módon az eltiltási rendelkezés megsértésének elkövetési helye szerinti tagállam joghatósággal rendelkező bíróságának eljárása a közösségi védjegy bíróság által elfogadott eredeti határozat elismerésére, és – amennyiben a bíróság által alkalmazott belső jog megengedi – a kényszerítő pénzbírság konkrét esetre való alkalmazására korlátozódik. Ezzel ellentétben, ha a bíróság által alkalmazott belső jog nem rendelkezik ilyen természetű intézkedésről, az eltiltás betartatását szolgáló belső jogi rendelkezések szerint kell biztosítania a szankció célkitűzésének érvényesülését. E tekintetben fontos kiemelni, hogy a 2004/48 EK irányelv által megkövetelt jogharmonizáció ezeket az intézkedéseket is érintette oly módon, hogy jelenleg minden tagállam rendelkezik vagy rendelkeznie kell olyan szabályokkal, amelyek teljes mértékben biztosítják a kényszerítő pénzbírság érvényesülését adott esetben azzal egyenértékű intézkedések révén (perösszefoglaló, 67. pont).

Indítvány

A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom az Európai Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket az alábbiak szerint válaszolja meg.

1. Az első kérdést megválaszolva a közösségi védjegyről szóló KVR 98. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a közösségi védjegy bíróság által elrendelt eltiltás főszabály szerint – és kifejezett ellenkező rendelkezés hiányában – a Közösség teljes területén joghatállyal rendelkezik.

2. A harmadik kérdést megválaszolva a KVR 98. cikkének (1) bekezdését az alábbiak szerint kell értelmezni.

- A közösségi védjegy bíróság által az eltiltás betartása érdekében elfogadott kényszerítő intézkedések arra a területre terjednek ki, amelyre nézve megállapították a védjegybitorlást, és ennek következtében elrendelték az eltiltást.
- Az eltiltás megsértésének helye szerinti állam bírósága köteles elismerni a közösségi védjegy bíróság által elrendelt kényszerítő bírság joghatását annak érdekében, hogy

megállapítsa annak összegét, és adott esetben végre is hajtsa azt a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet és a belső jog rendelkezései alapján.

- Amennyiben az eltiltás megsértésének helye szerinti állam bírósága által alkalmazott belső jog nem rendelkezik ilyen természetű intézkedésről, az eltiltás betartatását szolgáló belső jogi rendelkezések szerint kell biztosítani a megtorlás célkitűzésének érvényesülését.

Ítélet⁵

Az Európai Bíróság 2011. április 12-én nagytanácsban hozta meg ítéletét.

A jogi háttér, az eljárási és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések tárgyalását követően az Európai Bíróság néhány előzetes megfontolásról emlékezik meg. Nevezetesen:

A KVR 98. cikk (1) bekezdésének első mondata előírja, hogy a közösségi védjegy bitorlására vagy annak kísérletére irányuló cselekmények esetén az eljáró közösségi védjegy bíróság végzést hoz ezen cselekmény folytatásának eltiltásáról. Ugyanezen bekezdés második mondata úgy rendelkezik, hogy ez a bíróság nemzeti jogszabályaival összhangban köteles meghozni azokat az intézkedéseket, amelyek az említett eltiltás végrehajtását biztosítják (ítélet, 28. pont).

Az említett 98. cikk (2) bekezdése szerint a közösségi védjegy bíróság „minden egyéb kérdésben annak a tagállamnak a nemzeti jogát – ideértve nemzetközi magánjogát is – alkalmazza, amelyben a bitorlást elkövették vagy megkísérelték” (ítélet, 29. pont).

E (2) bekezdés bevezetésének az említett 98. cikk címének fényében értelmezett megfogalmazásából, valamint e rendelkezés különböző nyelvi változataiból, különösen a német („in Bezug auf alle anderen Fragen”), a spanyol („por otra parte”), az olasz („negli altri casi”) és az angol („in all other respects”) változatból kitűnik, hogy ez a bekezdés nem vonatkozik az ugyanezen cikk (1) bekezdésében meghatározott kényszerítő intézkedésekre, amelyek alkalmasak az említett bitorlási cselekmények folytatásától való eltiltás végrehajtásának biztosítására (ítélet, 30. pont).

Az első kérdésről

A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével azt kívánja megtudni, hogy a KVR 98. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy valamely közösségi védjegy bíróság által elrendelt, a közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltás az EU egész területén joghatállyal rendelkezik (ítélet, 32. pont).

⁵ C-235/09 ügyszám.

Rá kell mutatni, hogy a KVR 98. cikkének (1) bekezdése értelmében a közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltás területi hatályát meghatározza mind az eltiltást elrendelő közösségi védjegy bíróság joghatósága, mind a közösségi védjegy jogosult – a védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével megsértett – kizárólagos jogának területi terjedelme, ahogyan ez a terjedelem a KVR-ből kitűnik (ítélet, 33. pont).

Egyrészt a közösségi védjegy bíróság joghatóságát illetően nyomban rá kell mutatni, hogy a KVR 14. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében a közösségi védjegy bitorlására – e rendelet X. címének rendelkezéseivel összhangban – a nemzeti jogszabályoknak a nemzeti védjegy bitorlására irányadó rendelkezéseit kell alkalmazni. Az irányadó eljárási szabályokat ezen X. cím rendelkezéseivel összhangban kell meghatározni, amelynek „Joghatóság és eljárás a közösségi védjegyekkel összefüggő jogvitákban” az elnevezése, és ezen rendelet 90–104. cikkét foglalja magában (ítélet, 34. pont).

Az említett rendelet 92. cikkének *a*) pontja értelmében a közösségi védjegy bíróságnak kizárólagos joghatósága van a közösségi védjegy bitorlásával összefüggő perekben és – ha a nemzeti jog arról rendelkezik – a közösségi védjegy bitorlásának kísérletével kapcsolatos perekben (ítélet, 35. pont).

A Chronopost által az Európai Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételekből kitűnik, hogy a jelen esetben a KVR 93. cikkének (1)–(4) bekezdése alapján fordultak a közösségi védjegy bírósághoz. Ugyanezen észrevétel szerint nem az e cikk (5) bekezdésén alapul a bitorlástól, illetve a bitorlás kísérletétől való eltiltás elrendelése iránti kérelem (ítélet, 36. pont).

A KVR 94. cikkének (1) bekezdésével együttesen olvasott 93. cikkének (1)–(4) bekezdése szerint a közösségi védjegy bíróság – amelyet e rendelet 91. cikkének megfelelően a közösségi védjegyből eredő jogok oltalmazására hoztak létre – többek között joghatósággal rendelkezik a tagállamok bármelyikének területén elkövetett vagy megkísérelt bitorlási cselekményekre (ítélet, 37. pont).

Az alapjogvitában eljáróhoz hasonló közösségi védjegy bíróság tehát joghatósággal rendelkezik az egy vagy több tagállam, sőt akár az összes tagállam területén elkövetett vagy megkísérelt bitorlási cselekményekre. Következésképpen a közösségi védjegy bíróság joghatósága az EU egész területére kiterjedhet (ítélet, 38. pont).

Másrészt a közösségi védjegy jogosultjának a KVR alapján megadott kizárólagos joga főszabály szerint kiterjed az EU egész területére, ahol a közösségi védjegyek egységes oltalmat élveznek, és hatályal rendelkeznek (ítélet, 39. pont).

Ugyanis az említett rendelet 1. cikke (2) bekezdésének megfelelően a közösségi védjegy oltalom egységes jellegű. Mivel annak az EU egész területén azonos hatálya van, e rendelkezésnek megfelelően az csak az Európai Unió egésze tekintetében lajstromozható, ruházható át vagy lehet arról lemondani, illetve képezheti megszűnést megállapító vagy törlést kimon-

dó, illetve használatát tiltó határozat tárgyát. Ha ezen rendelet eltérően nem rendelkezik, ezt az elvet és jogkövetkezményeit kell alkalmazni (ítélet, 40. pont).

Ezenkívül a KVR második preambulumbekzdéséből következik, hogy a rendelet célja a védjegyekre vonatkozó olyan közösségi rendelkezések megalkotása, amely védjegyek az EU területének egészére kiterjedő hatályú, egységes oltalmat élveznek (ítélet, 41. pont).

A közösségi védjegy egységes jellege ezen rendelet tizenötödik és tizenhatodik preambulumbekzdéséből is kitűnik. E preambulumbekzdések szerint egyrészt a közösségi védjegy érvényessége és bitorlása tárgyában hozott határozatoknak az EU egész területére kiterjedő hatállyal kell bírniuk, hogy elkerülhetőek legyenek a bíróságok, illetve a BPHH által hozott határozatok közötti ellentmondások, továbbá hogy megőrizhető legyen a közösségi védjegyek egységes jellege, másrészt az ugyanazon felek között azonos cselekmények tárgyában a közösségi védjegyoltalom és az azzal párhuzamos nemzeti védjegyoltalom alapján indult perekben el kell kerülni, hogy egymásnak ellentmondó ítéletek szülessenek (ítélet, 42. pont).

Ezenkívül az Európai Bíróság a C-316/05. sz., a NOKIA-ügyben hozott ítéletének 60. pontjában⁶ már megállapította, hogy a KVR 98. cikke (1) bekezdésének célkitűzése, hogy a közösségi védjegyet az EU területének egészén egységes oltalomban kell részesíteni a bitorlás veszélyével szemben.

Ezen egységes oltalom biztosítása érdekében a joghatósággal rendelkező közösségi védjegy bíróság által elrendelt, a közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltásnak főszabály szerint az EU egész területére ki kell terjednie (ítélet, 44. pont).

Ha ugyanis ezen eltiltás területi hatálya azon tagállam területére korlátozódná, amelynek vonatkozásában ez a bíróság megállapította a bitorlási cselekményt vagy annak kísérletét, vagy kizárólag azon tagállamok területére, amelyek okot szolgáltatnak ezen megállapításra, fennállna annak a veszélye, hogy a jogsértő újrakezdi a kérdéses megjelölés hasznosítását egy olyan tagállamban, amelynek vonatkozásában az eltiltást nem rendelték el. Ráadásul azok az új bírósági eljárások, amelyeket a közösségi védjegy jogosultja kénytelen volna kezdeményezni, ezen eljárásokkal arányosan megnövelnék a közösségi védjegyre vonatkozó, egymással ellentmondó határozatok veszélyét, többek között az összetévesztés veszélyének ténybeli értékelése miatt. Márpedig ez a következmény ellentétes mind a közösségi védjegy egységes oltalmának a KVR-ben foglalt célkitűzésével, mind a közösségi védjegyoltalom – jelen ítélet 40–42. pontjában idézett – egységes jellegével (ítélet, 45. pont).

⁶

A szöveg:

Ha ez nem így lenne, nem valósulna meg azon, a KVR 98. cikkének (1) bekezdésében foglalt célkitűzés, hogy a közösségi védjegyeket az EU területének egészében egységes oltalomban kell részesíteni a bitorlással szemben. A védjegybitorlás vagy annak kísérlete folytatásától való eltiltás nem rendelkezne jelentős elrettentő hatással, ha nem járna együtt olyan intézkedésekkel, amelyek alkalmasak a betartatására (60. pont).

Mindazonáltal bizonyos esetekben korlátozott lehet az eltiltás területi hatálya. Ugyanis a közösségi védjegy jogosultjának a KVR 9. cikkének (1) bekezdésében szereplő kizárólagos jog biztosításának az a célja, hogy e jogosult számára lehetővé tegye különösen jogosulti érdekeinek védelmét, azaz annak biztosítását, hogy a védjegy betölthesse funkcióját. E jog gyakorlásának tehát azon esetekre kell korlátozódnia, amikor a megjelölés harmadik személy általi használata sérti vagy sértheti a védjegy alapvető funkcióit (lásd ebben az értelemben a C-236/08-C-238/08. sz., a Google France és Google egyesített ügyekben hozott ítélet 75. pontját⁷ és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot – jelen ítélet, 46. pont).

Ebből következően, ahogyan arra az EK Bizottsága rámutatott, a közösségi védjegy jogosultjának kizárólagos joga, és ebből következően ezen jog területi terjedelme nem lépheti túl azt a mértéket, amely a védjegyjogosult számára lehetővé teszi védjegyének oltalmát, azaz csak azokat a használatokat tilthatja meg, amelyek veszélyeztethetik a védjegy funkcióját. Ennélfogva az alperest – azaz a közösségi védjegyet kifogásolt módon felhasználó személyt – nem lehet eltiltani azon cselekményektől és azon jövőbeli cselekményektől, amelyek nem sértik a közösségi védjegy funkcióit (ítélet, 47. pont).

Következésképpen ha az alapeljáráshoz hasonló körülmények között az eljáró közösségi védjegy bíróság megállapítja, hogy a közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények egyetlen tagállamra vagy az EU területének egy részére korlátozódnak, többek között mivel az eltiltás iránti kérelem benyújtója – az általa benyújtott kereset terjedelmének szabad meghatározására vonatkozó jogkörének gyakorlása keretében – korlátozza keresetének területi hatályát, vagy pedig az alperes bizonyítja, hogy a kérdéses megjelölés használata, többek között nyelvi okok miatt, nem veszélyezteti, illetve nem veszélyeztetheti a védjegy funkcióit, ennek a bíróságnak korlátoznia kell az általa elrendelt eltiltás területi hatályát (ítélet, 48. pont).

Végül ki kell emelni, hogy a közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltás területi hatálya az EU egész területére ki terjedhet. Mindazonáltal a KVR – a 44/2001 rendelet 33. cikkének (1) bekezdésével⁸ összefüggésben értelmezett – a Brüsszeli Egyezmény alkalmazásáról szóló 90. cikke értelmében a többi tagállam főszabály szerint köteles a bírósági határozat elismerésére és végrehajtására; ezáltal a bírósági határozatot határokon átnyúló hatállyal ruházza fel (ítélet, 49. pont).

A harmadik és a negyedik kérdésről

A harmadik és a negyedik kérdéssel, amelyeket együttesen kell megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a KVR 98. cikke (1) bekezdésének máso-

⁷ Vö. dr. Vida Sándor: Az Európai Bíróság védjegyjogi gyakorlata, II. kötet. Miskolc, 2010, p. 326.

⁸ A szöveg:

Valamely tagállamban hozott határozatot más tagállamban külön eljárás nélkül elismerik.

dik mondatát úgy kell-e értelmezni, hogy valamely kényszerítő intézkedés, így a bitorlással vagy annak kísérletével összefüggő cselekmény folytatásától való eltiltás végrehajtásának biztosítása céljából a közösségi védjegy bíróság által a nemzeti joga alapján elrendelt kényszerítő pénzbírság hatályos lehet a közösségi védjegy bíróság tagállamától eltérő azon tagállamokban, amelyekre az eltiltás területi hatálya kiterjed. Nemleges válasz esetén ugyanez a bíróság azt kívánja megtudni, hogy a közösségi védjegy bíróság elrendelhet-e ilyen kényszerítő intézkedést – amely hasonlít vagy különbözik az általa a nemzeti joga értelmében elfogadott kényszerítő intézkedéshez – azon államok nemzeti joga alapján, amelyek területére az említett eltiltás hatálya kiterjed (ítélet, 52. pont).

Ebben a tekintetben egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy a kényszerítő intézkedésekre alkalmazandó jogot illetően az Európai Bíróság már megállapította, hogy a közösségi védjegy bíróság tagállamának jogszabályaiban előírt intézkedések közül ennek a bíróságnak kell kiválasztania azokat, amelyek alkalmasak az általa elrendelt eltiltás végrehajtásának biztosítására (a fent hivatkozott NOKIA-ügyben hozott ítélet 49. pontja⁹ – jelen ítélet, 53. pont).

Másrészt arra kell rámutatni, hogy a közösségi védjegy bíróság tagállamának nemzeti joga alapján e bíróság által elrendelt kényszerítő intézkedések csak abban az esetben felelhetnek meg annak a célkitűzésnek, amelyre tekintettel azokat meghozták – amely célkitűzés az eltiltás végrehajtása annak érdekében, hogy a közösségi védjegy jognak a bitorlás veszélyével szembeni hatékony oltalmát az EU területén biztosítsák (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott NOKIA-ügyben hozott ítélet 60. pontját¹⁰) – ha azok ugyanazon a területen rendelkeznek hatállyal, mint az eltiltásról szóló bírósági határozat (ítélet, 54. pont).

Az alapügyben a közösségi védjegy bíróság által elrendelt határozathoz hasonló eltiltó határozatot ez utóbbi bíróság kényszerítő pénzbírsággal egészítette ki a nemzeti jog alapján. Annak érdekében, hogy ez a határozat hatályos legyen az említett kényszerítő pénzbírságot elrendelő bíróság tagállamától eltérő területen is, ezt a határozatot e tagállam ebben az ügyben eljáró bíróságának – a 44/2001 rendelet III. fejezete rendelkezéseinek megfelelően – az ezen állam belső jogában előírt szabályok és módok szerint el kell ismernie és végre kell hajtania (ítélet, 55. pont).

Abban az esetben, ha az a tagállam, amelynek a közösségi védjegy bíróság határozatát el kell ismernie és végre kell hajtania, a nemzeti jogában nem ír elő ahhoz hasonló kényszerítő intézkedést, amellyről a – bitorlással vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltást elrendelő és ezt az eltiltást annak végrehajtása érdekében kényszerítő intézkedéssel kiegészítő – közösségi védjegy bíróság határozott (ahogyan arra a főtanácsnok

⁹ A szöveg:
Következésképpen amennyiben valamely tagállam közösségi védjegy bírósága eltiltja az alperest a védjegy bitorlás vagy annak kísérlete folytatásától, úgy köteles meghozni azon, a tagállami jogszabályokban foglalt intézkedéseket, amelyek alkalmasak az eltiltás betartatására (49. pont).

¹⁰ Vö. 6. l. j.

indítványának 67. pontjában rámutatott), e tagállam eljáró bíróságának az említett intézkedés célkitűzését a saját nemzeti joga azon irányadó rendelkezései alapján kell megvalósítania, amelyek az eredetileg elrendelt eltiltás végrehajtását azonos módon biztosíthatják (ítélet, 56. pont).

Az említett intézkedés célkitűzésének megvalósítására vonatkozó kötelezettség ugyanis a közösségi védjegybíróságokat terhelő azon kötelezettség következményének minősül, amely szerint a bitorlással vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltásra vonatkozó határozat meghozatala esetén kényszerítő intézkedéseket kell elfogadni. Ezen kapcsolódó kötelezettségek nélkül az eltiltást nem lehetne kiegészíteni a végrehajtásának biztosítására alkalmas intézkedésekkel, ezért annak alig volna elrettentő hatása (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott NOKIA-ügyben hozott ítélet 58.¹¹ és 60. pontját¹² – jelen ítélet 57. pont).

Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikk (3) bekezdésében előírt lojális együttműködés elvének alkalmazásával a tagállamok bíróságainak feladata a jogalanyok számára az uniós jog közvetlen hatályából eredő jogvédelem biztosítása (lásd ebben az értelemben a C-432/05. sz., az UNIBET-ügyben hozott ítélet 37. és 38.¹³ pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Ugyanezen rendelkezés értelmében a tagállamok a Szerződésekből, illetve az Unió intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségeik teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket. Közelebbről, a 2004/48 EK irányelv 3. cikke értelmében a tagállamoknak rendelkezniük kell azon intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról,

¹¹ A szöveg:

A közösségi jogalkotó viszont azért, hogy általánosan kötelezi a közösségi védjegybíróságokat arra, hogy védjegybitorlás vagy annak kísérlete folytatásától való eltiltás esetén ilyen intézkedéseket hozzanak, kizárja annak lehetőségét, hogy a tagállamok nemzeti joga az említett intézkedések elrendelését további feltételektől tegye függővé (58. pont).

¹² Vö. 6. l. j.

¹³ A szöveg:

Itt emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a hatékony bírói jogvédelem elve olyan általános közösségi jogelv, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugszik. Ezt az elvet az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. és 13. cikke is megerősítette (a 222/84. sz., a Johnston-ügyben hozott ítélet 18. és 19. pontja, a 222/86. sz. a Heylens és társai ügyben hozott ítélet 14. pontja, a C-424/99. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben hozott ítélet 45. pontja, a C-50/00. P. sz., az Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben hozott ítélet 39. pontja és a C-467/01. sz. Eribrand-ügyben hozott ítélet 61. pontja), és amely újra megerősítést nyert az Európai Unió Nizzában, 2000. december 7-én kihirdetett alapjogi chartájának 47. cikkében – (Unibet-ítélet, 37. pont).

E tekintetben a[z EK-] szerződés 10. cikkében előírt együttműködés elvének alkalmazásával a tagállamok bíróságainak feladata a jogalanyok számára a közösségi jog közvetlen hatályából eredő jogvédelem biztosítása (ezzel kapcsolatban lásd a 33/76. sz., a Rewe-ügyben hozott ítélet 12. pontját, a 106/77. sz., a Simmenthal-ügyben hozott ítélet 21. és 22. pontját, a C-213/89. sz., a Factortame és társai-ügyben hozott ítélet 19. pontját, valamint a C-312/93. sz., a Peterbroeck-ügyben hozott ítélet 12. pontját – Unibet-ítélet, 38. pont).

amelyek az ezen irányelv által szabályozott szellemi tulajdon-jogok érvényesítésének biztosításához szükségesek, amelyek között szerepel többek között a védjegyjogosultak joga is. Ugyanezen 3. cikk (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak rendelkezniük kell azon intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról, amelyek az ezen irányelv által szabályozott szellemi tulajdon-jogok érvényesítésének biztosításához szükségesek, amelyek között szerepel többek között a védjegyjogosultak joga is. Ugyanezen 3. cikk (2) bekezdése értelmében ezeknek az intézkedéseknek, eljárásoknak, valamint jogorvoslatoknak ezen túlmenően hatásosnak, arányosnak és elrettentőnek kell lenniük, és úgy kell azokat alkalmazni, hogy a jogszerű kereskedelemnek ne állítsanak korlátokat, és hogy az azokkal való visszaélés esetére álljanak rendelkezésre biztosítékok (ítélet, 58. pont).

A fenti indokok alapján az Európai Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott.

1. Az 1994. december 22-i 3288/94/EK tanácsi rendelettel módosított, a KVR 98. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy főszabály szerint az EU egész területére kiterjed a közösségi védjegy bitorlásával vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való, a közösségi védjegy bíróság által elrendelt eltiltás hatálya, amely bíróság joghatósága a KVR 93. cikkének (1)–(4) bekezdésén és 94. cikkének (1) bekezdésén alapul (ítélet, 50. pont és rendelkező rész).
2. A 3288/94 rendelettel módosított KVR 98. cikke (1) bekezdésének második mondatát úgy kell értelmezni, hogy valamely kényszerítő intézkedés, így a bitorlással vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltás végrehajtásának biztosítása céljából a közösségi védjegy bíróság által a nemzeti joga alapján elrendelt kényszerítő bíróság – a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet III. fejezetében a bírósági határozatok elismerése és végrehajtása vonatkozásában előírt feltételek mellett – rendelkezik hatállyal a közösségi védjegy bíróság tagállamától eltérő azon tagállamokban, amelyekre kiterjed az eltiltás területi hatálya. Amennyiben ezen eltérő tagállamok egyikének nemzeti joga sem ír elő az említett bíróság által elrendelt kényszerítő intézkedéshez hasonló intézkedést, ez utóbbi intézkedés célkitűzését e tagállam joghatósággal rendelkező bíróságának a tagállam belső jogának azon irányadó rendelkezései alapján kell megvalósítania, amelyek azonos módon biztosíthatják az említett eltiltás végrehajtását (ítélet, 59. pont és rendelkező rész).

Kommentárok

A témát (és az ügyet – annak folyamatban léte alatt) Schnell¹⁴ különös részletességgel tárgyalja, a Londoni Egyetemen benyújtott LLM-disszertációját¹⁵ ennek a kérdésnek szentelte.

¹⁴ S. Schnell: The Community Trade Mark: Unitary EU Right – EU-wide Injunction? E.I.P.R., 2011. 4. sz., p. 210.

¹⁵ PhD-nek felel meg.

Beszámolója szerint az Európai Bíróság megkeresésére azért került sor, mert a francia közösségi védjegy bíróságok – a német közösségi védjegy bíróságoktól eltérően, amelyek a bitorlókat elmarasztaló ítéleteket területileg korlátozták – a területi hatály tekintetében különféle ítéleteket hoztak.

Bár a közösségi védjegy egységes jellege vitathatatlan, szerinte a jogsértő utánzásnak az EU egész területére kiterjedő szankcionálása több problémát vet fel. Nevezetesen kérdéses, hogy

- a közösségi védjegy jogosultja védjegyét mely tagállamokban használja?
- az összetéveszthetőség mely tagállamokban állapítható meg?
- a jó hírnév mely tagállamokban áll fenn?

Mindezek alapján – hangsúlyozom, az Európai Bíróság ítéletének meghozatala előtt – arra a következtetésre jut, hogy az EU egész területére kiterjedő szankcionálás elvetendő (*to be rejected*).

*Smith és Gauld*¹⁶ már az Európai Bíróság ítéletét kommentálva mondja, hogy könnyen elképzelhető, hogy az egyik tagállam közösségi védjegy bírósága elmarasztalja az alperest, míg az analóg perben a másik tagállam közösségi védjegy bírósága elutasítja a keresetet, mivel nem állapítja meg az összetéveszthetőséget. Vajon hogyan alakul ilyen esetekben a végrehajtás, ha kitartunk a közösségi védjegy egységességének elve mellett?

Nézetük szerint a Franciaország Legfelsőbb Bírósága által feltett első kérdésre az Európai Bíróság által adott pragmatikus válasza tekintettel ebben a témában további jogértelmező megkeresések prognosztizálhatóak.

Ezután felvetik azt a kérdést, hogy vajon miként fogja majd a brit bíróság alkalmazni a programszerűen növekedő bírságnak megfelelő szankciót (*periodic penalty payments*), amelyet a francia bíróság elrendelt, de a brit jog nem ismer.

Végül azt tanácsolják a felpereseknek, hogy a bitorlási ügyekben benyújtott keresetet területileg korlátozzák; az alperesek pedig törekedjenek annak bizonyítására, hogy milyen territóriumon alaptalan a kereset.

*Batteson, Georges és Ziegenhaus*¹⁷ lényegileg hasonló következtetésre jut, azzal a különbséggel, hogy a szankció területi korlátozását a közösségi védjegy bíróságtól várják el (*CTM court should not grant*).

*Fields*¹⁸ kommentárjában az Európai Bíróság ítéletének jelentőségét hangsúlyozza annak megjegyzésével, hogy ellenkező megoldás esetén a közösségi védjegy bitorlása miatt az EU több tagállamában (*in multiple EU Member States*) kellene eljárást indítani. (Akárcsak *Smith*

¹⁶ *J. Smith, J. Gauld*: The Territorial Effect of Sanctions Under the Community Trade Marks Regulation: The ECJ Delivers its Judgement in DHL v Chronopost. E.I.P.R., 2011. 4. sz., p. 588.

¹⁷ *A. Batteson, S. Georges, F. Ziegenhaus*: EU-Wide Injunctions Against CTM Infringements Confirmed. WIRP, 2011. 7. sz., p. 10.

¹⁸ *D. Fields*: Injunctions granted in one EU Member State have pan-European Union effect. J.I.P.L.P., 2011. 9. sz., p. 597.

és *Gauld*) ő is problematikusnak tartja, hogy a brit bíróság miként fog olyan „hasonló intézkedést” (*equivalent manner*) hozni, amely megfelel az időszakosan progresszívan növekedő végrehajtási pénzbírságnak.

Észrevételek

1. A közösségi védjegy bitorlása esetén kiszabandó szankciók kérdése első ízben került az Európai Bíróság elé.

A kérdés feltevése nem volt indokolatlan, hiszen nemcsak a Franciaországban működő közösségi védjegy bíróságok folytattak egymástól eltérő gyakorlatot, de a többi tagállam bíróságai is.

2. Az Európai Bíróság ítélete dogmatikailag nem kifogásolható, a közösségi védjegy egységessége olyan alapelv, amelyet tudomásul kell venni.

A közösségi védjegy bíróságok joggyakorlatában mutatkozó különbségek, a szakirodalomban jelentkező aggályok azonban azt mutatják, hogy a védjegybitorlásnak az EU egész területére kiterjedő szankcionálása korántsem lesz egyszerű feladat. Kérdés szerintem az is, hogy az esetek mekkora hányadában szükséges.

3. Tekintettel a 27 tagállamban használt 23 hivatalos nyelvre, már a kiindulás, az összetéveszhetőség egységes elbírálása sem egyszerű. Ha csak a magyar nyelvet vesszük, amelynek fonetikája a legtöbb hivatalos nyelvtől eltér, s arra gondolunk, hogy mind a státusügyekben, mind a kontradiktórius eljárásokban milyen lényeges szerepet játszik a hangzásbeli azonosság vagy eltérés, akkor könnyen belátható, hogy a magyar közösségi védjegy bíróság jogerős ítélete más tagállamokban értetlenséget válthat ki. Fordítva persze ugyanez a helyzet: az angol fonetika még a német vagy a cseh anyanyelvű fogyasztó számára is meglepetésekkel jár.

4. Még élesebben vetődik fel a tagállamok fogyasztói rétegei közötti különbség a jó hírű védjegyek esetében. A külföldi irodalomban példaképpen az Európai Bíróság PAGO-ítéletére¹⁹ szoktak hivatkozni, amely védjegy Ausztriában jó hírű, de más tagállamokban szinte ismeretlen (szerintem még nálunk is).

5. A külföldi kommentárookra és saját észrevételeimre tekintettel a véleményem az, hogy a közösségi védjegy bíróságok az EU valamennyi tagállamára kiterjedő hatályú szankciókat a jövőben alighanem csak a „nagy” védjegyek bitorlása esetén fognak alkalmazni, s a nagyszámú egyéb közösségi védjegy esetében a joggyakorlat a német és osztrák közösségi védjegy bíróságok gyakorlatához hasonlóan alakul: a szankciók meghatározott tagállamokra korlátozódnak.

Ez persze semmit sem vesz el az Európai Bíróságnak a WEBSHIPPING-ügyben hozott ítélete elvi értékéből.

¹⁹ Vö. *Vida*: i. m. (7), p. 11.